

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการสวนพระองค์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

ตรวนอิตรลดารโหฐาน
เฝ้าองค์พระทรงศรี
เขตวังมโหฬาร
แลที่องสวนามติณ
เป็นที่ ๓ ทดลอง
นาไร่ผืนมองเมียง
โคนมก็มีอยู่
บ่อปลากระไ้อ่าง
มากยิ่งละสิ่งหลดาก
ตัดอย่างก็ยกมา

พระนิเวศน์ ณ อานี
นครเศรษฐีมินทร์
ทศนาถมาฉินต์
ฤกษ์ขึ้นระเบียบเคียง
กฤษณองกีรายเรียง
ฉะฉะพะยัและยั้งฉาง
พิศตุ ณ ตามทาง
ก็เพาะพันธุ์ม้อฉา
ละก็ยกฉะพรธมฉา
ฤกษ์เห็นฉะเพียงพอ

ความตอน “ชมเมือง” ใน “คำฉันท์ดุขฎิสังเวย และกาพย์ขับไม้กล่อมพระศรีนรารัฐราชกิริณี” พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชพิธีขึ้นระวางสมโภชช้างสำคัญที่จังหวัดนราธิวาสในปีพุทธศักราช พ.ศ. 2520

ระบบนิเวศผสมผสานในบ้านพอ สู่ต้นแบบวิถีนิเวศเกษตรที่ยั่งยืน

คงไม่เป็นการแปลกที่ภายในพระราชวังของพระราชธาแห่งใดในโลกจะมีช้างเผือก นกยูง หรือสัตว์สูงค่าทรงเลี้ยงไว้ส่วนพระองค์ในเขตพระราชฐานที่ประทับ แต่จะมีพระราชวังแห่งใดในโลกที่นกยูงสามารถบินโผลงมาเดินเล่นในแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม นาข้าวทดลอง ขอบบ่อเพาะเลี้ยงปลานิล หรือแม้แต่ป่าไม้สาธิตขนาดหย่อมที่ล้วนทรงดำเนินงานเพื่อการศึกษาทดลอง โดยทรงมุ่งหวัง

ดร.พวยฟ้า บุติคำรงค์

นักวิชาการอิสระด้านสิ่งแวดล้อม

อย่างเต็มเปี่ยมในพระราชฤทัย เพื่อจะขยายองค์ความรู้สู่การพัฒนาการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ไม่เพียงเท่านั้น ณ พระราชวังแห่งนี้ยังปล่อยให้ฝูงนกกระจอกบ้าน นกพิราบ กระรอก หรือแม้แต่อีกา และสัตว์เลื้อยคลานได้ใช้ชีวิตอย่างอิสระ ให้หมู่นกยางอพยพเข้ามาหากินได้ตามฤดูกาล ซึ่ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงนำพระราชอาคันตุกะ เยี่ยมชมการดำเนินงานของโรงพยาบาล ณ โครงการส่วนพระองค์ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงนำนายโคฟี อานัน เลขาธิการสหประชาชาติ เยี่ยมชมการดำเนินงานของโครงการส่วนพระองค์ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

อาจดูไม่สะอาดตา ไม่สมพระเกียรติ แต่เป็นการให้ระบบนิเวศได้ รักษาสมดุลตามธรรมชาติอย่างเรียบง่าย

พระราชวังแห่งนี้เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีสำหรับประชาชนชาวไทยมานานเกือบ 60 ปี โดยเป็นพระราชวังที่มีพระบรมราชานุญาตให้กลุ่มเกษตรกรเข้ามาศึกษา รวมทั้งฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อนำกลับไปประกอบเป็นอาชีพ อีกทั้งยังให้กลุ่มนิสิตนักศึกษา หรือนักเรียนเข้ามาทัศนศึกษา หรือแม้แต่บุคคลทั่วไปที่สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาเยี่ยมชมเพื่อศึกษาหาความรู้ ไม่เพียงเท่านั้นพื้นที่ทรงงานบริเวณนี้ยังเป็นเสมือนห้องรับรองพระราชอาคันตุกะและบุคคลสำคัญพิเศษของประเทศต่างๆ เพื่อเข้าเยี่ยมชมการดำเนินงานศึกษาทดลองส่วนพระองค์

นอกจากการดำเนินงานภายในพระราชวังอันเป็นที่ทรงงานส่วนพระองค์นี้แล้ว ผลิตภัณฑ์อันหลากหลายจากการดำเนินงาน

ดังกล่าวยังเป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีสำหรับประชาชนชาวไทยทุกเพศทุกวัยว่า มีคุณภาพรวมทั้งราคาย่อมเยา ซึ่งล้วนต่างเป็นการดำเนินงานเพื่อ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” โดยแท้

ความเป็นมา

“โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา” ซึ่งเดิมมีชื่อว่า “โครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตร สวนจิตรลดา” เริ่มดำเนินการในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 โดยมีจุดกำเนิดมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อทรงศึกษาให้เกิด

ความเข้าใจถึงสภาพภูมิสังคมของประเทศไทยอย่างถ่องแท้ และทรงปรารถนาให้ประชาชนของพระองค์อยู่ดีมีสุขตามสมควรแก่อัตภาพ

ด้วยทรงตระหนักดีว่าเกษตรกรรมถือเป็นอาชีพหลักสำคัญของประเทศ ในปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ทำการฟื้นฟูพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ (ซึ่งเป็นพระราชพิธีโบราณที่มีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แต่ว่างเว้นไปตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ไม่สงบ) และปรับปรุงพิธีการบางอย่างให้เข้ากับยุคสมัย เพื่อเป็นการรักษาขนบธรรมเนียมโบราณราชประเพณี และเป็นการบำรุงขวัญกำลังใจแก่เกษตรกร ซึ่งได้ถือปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาแรกนาขวัญทำการหว่านข้าวในแปลงนาข้าวทดลองภายในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ภายหลังจากพระราชพิธีที่สนามหลวงของทุกปี เพื่อที่ผลผลิตข้าว ที่ได้ส่วนหนึ่งนำไปใช้ในพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ และผลผลิตข้าวอีกส่วนหนึ่งจะนำไปบรรจุลงเป็น “พันธุ์ข้าวทรงปลูกพระราชทาน” แจกจ่ายแก่เกษตรกร เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการเพาะปลูก

การดำเนินงานภายในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาในช่วงแรกเป็นการศึกษาทดลองเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาคือเกี่ยวกับงานทางด้านเกษตรต่างๆ โดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เป็นผู้ริเริ่มทรงงานด้วยพระองค์เอง รวมทั้งยังพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นทุนในการริเริ่มดำเนินงาน นอกจากนี้ยังมีโครงการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร เช่น เมื่อเกิดปัญหา

น้ำนํมดิบหรือผลผลิตทางการเกษตรล้นตลาด พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ช่วยรับซื้อน้ำนํมดิบหรือผลผลิตทางการเกษตรจากเกษตรกรมาบรรจุและจำหน่าย หรือแปรรูปเพื่อให้สามารถเก็บไว้ได้นานขึ้นแล้วจึงจำหน่ายในราคาที่ไม่หวังผลกำไร

ในเวลาต่อมา การดำเนินงานภายในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดามีการขยายกิจกรรมการดำเนินงานเพื่อสนองแนวพระราชดำริในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งยังได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายเงินสนับสนุน และการน้อมเกล้าฯ ถวายอาคาร เครื่องมือ และคำแนะนำต่างๆ จากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งจากรัฐบาลและองค์กรเอกชนของต่างประเทศอีกด้วย

ความหมายของตราสัญลักษณ์ “โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา”

“พระมหาพิชัยมงกุฎ” หมายถึง พระมหากษัตริย์ เนื่องจากโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดาเป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงเป็นเจ้าของ

“รัศมี” แสดงถึง พระมหากษัตริย์คุณ ในการที่ทรงให้ความสนับสนุนและพระราชทานความช่วยเหลือแก่เกษตรกร

“สีเขียว” แสดงถึง การเกษตร เนื่องจากโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเป็นโครงการที่สนับสนุน เผยแพร่ วิจัย และพัฒนาทางการเกษตรตามแนวพระราชดำริ

วัตถุประสงค์

โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงานอยู่ 3 ประการ คือ

1. เป็นโครงการศึกษาทดลอง เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาทางการเกษตรต่างๆ
2. เป็นโครงการตัวอย่างให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาเยี่ยมชม ศึกษา รวมทั้งฝึกอบรม เพื่อสามารถนำความรู้กลับไปดำเนินการประกอบเป็นอาชีพสำหรับตนเองได้ จึงเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตที่เป็นต้นแบบในการขยายผลการดำเนินงานไปสู่การจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาและโครงการพัฒนาอื่นๆ อีกหลายแห่งทั่วประเทศในเวลาต่อมา
3. เป็นโครงการที่ไม่หวังผลตอบแทน โดยมีการดำเนินงานเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร รวมทั้งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในราคาที่ไม่หวังผลกำไร

การดำเนินงาน

การดำเนินงานภายในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา แบ่งออกเป็น

1. โครงการไม่ใช่ธุรกิจ ที่เน้นเกี่ยวกับการศึกษา และทดลอง โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ที่สนองพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาด้านการเกษตรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม **ตัวอย่างโครงการไม่ใช่ธุรกิจ** เช่น ป่าไม้สาธิต นาข้าวทดลอง การเพาะเลี้ยงปลาในถังหมัก
2. โครงการกึ่งธุรกิจ ที่มีกระบวนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในราคาที่ไม่หวังผลกำไร โดยมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพ และผลิตได้เองภายในประเทศ อีกทั้งยังนำรายได้มาใช้ในการจัดการภายในโครงการต่อไป **ตัวอย่างโครงการกึ่งธุรกิจ** เช่น การแปรรูปน้ำมันดิบเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ (เช่น นมพาสเจอร์ไรส์ นมผง เนย) โรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา โรงน้ำผลไม้ โรงแอลกอฮอล์

ลำดับการดำเนินงาน

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
พ.ศ. 2504	แปลงนาข้าวทดลอง	สืบเนื่องจากการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นฟูพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมการข้าวทดลองนำข้าวสายพันธุ์ต่างๆ ทั้งพันธุ์ข้าวเจ้าและข้าวเหนียวจากทั่วประเทศมาทดลองปลูก ทั้งแบบนาดำ นาหว่าน และข้าวไร่ที่ปลูกบนที่สูงแบบชาวไทยภูเขา นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชหมุนเวียนชนิดต่างๆ เพื่อบำรุงดิน และเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
	ป่าไม้สาธิต	เริ่มจากครั้งที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แล้วทรงมีพระราชประสงค์ที่จะสงวนพื้นที่ป่ายางนา (<i>Dipterocarpus alatus</i> Roxb.) บริเวณอำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรีไว้เป็นสวนสาธารณะ และเพื่อสงวน

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
		<p>พันธุ์ยางนาไม่ให้สูญพันธุ์ เนื่องจากมีการตัดมาใช้ประโยชน์เป็นจำนวนมาก แต่ไม่สามารถดำเนินการขอซื้อที่ดินบริเวณนั้นได้ จึงทรงทดลองเพาะเมล็ดด้วยพระองค์เองในกระถางบนดาดฟ้าพระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล แล้วทรงปลูกไม้ยางนาลงในแปลง โครงการป่าไม้สาธิตร่วมกับสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าชิราลงกรณ์ (ในขณะนั้น) ข้าราชการบริพาร คณาจารย์ และนิสิต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2504 ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันประสูติของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าชิราลงกรณ์</p> <p>ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมป่าไม้ร่วมกับคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์หาพันธุ์ไม้ต่างๆ ในประเทศไทยมาปลูกเพิ่มเติม เพื่อเป็นการจำลองป่าในภาคต่างๆ ของประเทศมาไว้ให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ได้ และยังพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณาจารย์ และนิสิต คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปลูกต้นไม้เพิ่มเติมเป็นประจำทุกปี</p>
พ.ศ. 2505	โรงโคนมสวนจิตรลดา	<p>สืบเนื่องจากการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินประพาสประเทศเดนมาร์ก เพื่อศึกษาเรื่องการทำฟาร์มโคนมเพื่อเป็นอาชีพใหม่ให้แก่เกษตรกรไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ด้วยทรงเล็งเห็นว่า อาชีพการเลี้ยงโคนมจะช่วยให้ชาวไทยได้บริโภคอาหารที่มีคุณค่า ทั้งยังช่วยให้เกษตรกรไทยได้มีอาชีพที่มั่นคง ไม่ต้องบุกกรุกทำไร่เลื่อนลอยอีกต่อไป</p> <p>ต่อมาได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการจัดสร้างโรงโคนมสวนจิตรลดา เพื่อเลี้ยงโคนมที่มีผู้น้อมเกล้าฯ ถวาย ซึ่งนอกจากการเลี้ยงโคนมแล้ว ยังมีการสาธิตการปลูกหญ้าสำหรับเป็นอาหารเลี้ยงโคด้วยวิธีทำนาหญ้า และยังมีการใช้น้ำล้างโรงโค ซึ่งมีมูลโคผสมอยู่เป็นปุ๋ยรดแปลงหญ้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวอย่างของการนำของเสียมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด</p>
พ.ศ. 2508	การเพาะเลี้ยงพันธุ์ปลานิล	<p>เป็นโครงการต่อเนื่องจากการทดลองเพาะเลี้ยงปลาหมอเทศในสระน้ำหน้าบริเวณพระที่นั่งอุดรในพระที่นั่งอัมพรสถานด้วยพระองค์เอง เพื่อพระราชทานให้แก่ผู้นำชุมชนทั่วประเทศนำไปขยายพันธุ์ และนำไปบริโภคต่อไป และในวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2508 สมเด็จพระจักรพรรดิแห่งประเทศญี่ปุ่นขณะทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นมกุฎราชกุมารเจ้าชายอากิฮิโต้น้อมเกล้าฯ ถวายพันธุ์ปลา <i>Tilapia nilotica</i> หรือ <i>Oreochromis nilotica</i></p>

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
		<p>ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานชื่อพันธุ์ปลาดังกล่าวจากชื่อวิทยาศาสตร์ (nilotica) ว่า “ปลานิล” ในวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2509</p> <p>ในปัจจุบันสถาบันวิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ กรมประมง ได้ทำการปรับปรุงสายพันธุ์ของปลานิลดังกล่าว เป็นที่รู้จักกันในนาม “ปลานิลสายพันธุ์จิตรลดา 1, 2 และ 3” โดยกรมประมงแจกจ่ายพันธุ์ปลาพระราชทานแก่ราษฎรต่อไป</p>
พ.ศ. 2512	ศูนย์รวมนมสวนจิตรลดา	<p>เนื่องจากการเกิดภาวะน้ำนมดิบล้นตลาดในครั้งแรก สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการช่วยเหลือโดยรับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกรมาทำการพาสเจอร์ไรส์ เพื่อให้สามารถเก็บรักษาน้ำนมไว้ได้นานขึ้น</p> <p>ในปัจจุบัน ศูนย์รวมนมสวนจิตรลดาได้รับน้ำนมดิบจากโรงโคนมสวนจิตรลดา และรับซื้อน้ำนมดิบจากสหกรณ์โคนมต่างๆ มาผ่านกระบวนการโฮโมจิไนส์ และพาสเจอร์ไรส์ แล้วทำการบรรจุ และยังมีการผลิตนมฟลูออไรด์บรรจุถุงตามโครงการนมฟลูออไรด์ป้องกันฟันผุในประเทศไทย ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543</p>
	โรงนมผงสวนดุสิต	<p>สืบเนื่องมาจากภาวะน้ำนมดิบล้นตลาดในครั้งแรกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการสร้างโรงนมผงขนาดย่อมขึ้น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการผลิตนมผงจากน้ำนมดิบที่รับซื้อจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นทุนในการก่อสร้าง อีกทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล เป็นผู้ออกแบบโรงนมผง และกองเกษตรวิศวกรรม กรมวิชาการเกษตร เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง และติดตั้งอุปกรณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นโรงนมผงแห่งแรกของประเทศไทยที่ออกแบบและก่อสร้างโดยคนไทยทั้งหมด และพระราชทานชื่อว่า “โรงนมผงสวนดุสิต”</p>
พ.ศ. 2514	โรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา	<p>พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา และยุ้งฉางเพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเก็บรักษาข้าวเปลือก และการสีข้าว โดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวนา</p>

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
พ.ศ. 2515	กังหันลม	น้อมเกล้าฯ ถวายโดยนายสานิตย์และนางละออง โรจนสีโรช (ไวเททกุล) เจ้าของโรงอุตสาหกรรมไทย (บริษัท อุตสาหกรรมเศรษฐกิจ จำกัด ในปัจจุบัน) โดยติดตั้งบริเวณบ่อปลานิล เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพลังงานลมมาทดแทนพลังงานไฟฟ้าในการสูบน้ำ (ผิวดิน) เข้าบ่อปลานิล
พ.ศ. 2518	โรงบดแกลบ	เกิดจากแนวพระราชดำริให้นำแกลบที่ได้จากโรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา มาใช้ทำเป็นเชื้อเพลิงแท่ง ซึ่งเป็นการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ทั้งนี้ แกลบอัดแท่งจะมีคุณสมบัติเหมือนฟืน สามารถนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงได้ แต่ไม่สามารถรักษาสภาพให้เป็นแท่งอยู่ได้ถ้าโดนน้ำ จึงต้องนำไปผ่านการเผาจนได้ถ่านแกลบ
พ.ศ. 2522	โครงการผลิตแก๊สชีวภาพจากมูลโค	<p>เป็นการสนองแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการนำของเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยเฉพาะในด้านการนำมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน โดยนำมูลโค ผักตบชวา และหญ้าสับผสมกับน้ำในบ่อซีเมนต์ในสภาพไร้อากาศ (Anaerobic) จนได้ก๊าซมีเทน (Methane) แล้วต่อท่อนำก๊าซดังกล่าวมาใช้หุงต้มและอุ่นน้ำนมสำหรับเลี้ยงลูกโค อีกทั้งยังนำเศษมูลที่อยู่ข้างล่างบ่อมาตากแห้งทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์</p> <p>แต่ในปี พ.ศ. 2546 มีการย้ายโรงโคนมสวนจิตรลดาซึ่งจากเดิมตั้งอยู่บริเวณโรงนมยูเอชทีในปัจจุบัน ผนวกกับมูลโคมีปริมาณไม่มาก จึงส่งมูลโคไปผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์เท่านั้น</p>
พ.ศ. 2527	โรงนมเม็ดสวนดุสิต	ได้รับความอนุเคราะห์จากหม่อมหลวงอัคนี นวรัตน์ และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สำหรับอุปกรณ์ รวมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการผลิตและการปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังยงสิทธิการใช้ประโยชน์จากกระบวนการผลิตอย่างสูงสุด โดยนำนมเม็ดที่แตกหักมาบดและตอกอัดเม็ดใหม่ ในขนาดที่ใหญ่ขึ้น เพื่อผลิตเป็นนมเม็ดสำหรับสัตว์เลี้ยง
	โรงน้ำผลไม้สวนจิตรลดา	เป็นการนำเครื่องพาสเจอร์ไรส์เก่าซึ่งมีอายุการใช้งานนานกว่า 10 ปีจากศูนย์รวมนม เนื่องจากกำลังการผลิตไม่เพียงพอแต่ยังสามารถใช้งานได้ดี มาทดลองผลิตน้ำผลไม้พาสเจอร์ไรส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตผลไม้ ส่งเสริมอาชีพปลูกไม้ผลและอาชีพที่เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตผลไม้ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคผลิตภัณฑ์จากผลไม้ซึ่งมีประโยชน์ต่อร่างกายได้ในราคาถูก โดยเริ่มจากการผลิตน้ำส้ม และน้ำอ้อยพาสเจอร์ไรส์ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีราคาตกต่ำในช่วงเวลานั้น

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
	โรงผลิตภัณฑ้อบแห้ง	เริ่มดำเนินการจากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานเครื่องอบผลไม้จำนวน 1 เครื่องให้โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ซึ่งใช้ในการผลิตกระเทียมอบแห้ง ต่อมาได้มีการน้อมเกล้าฯ ถวายเครื่องอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ เครื่องอบแห้งชนิดใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิง เครื่องอบแห้งไฟฟ้า และเครื่องรับรังสีดวงอาทิตย์สำหรับผลิตลมร้อนเพื่อการอบแทนการใช้แก๊ส จึงมีการผลิตผลิตภัณฑ์ผลไม้อบแห้งประเภทต่างๆ ที่หลากหลายในเวลาต่อมา
พ.ศ. 2528	โรงปุ๋ยอินทรีย์	เป็นการศึกษากระบวนการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร และยังใช้น้ำกากสาซึ่งเป็นของเสียจากการผลิตแอลกอฮอล์เป็นตัวเร่งในกระบวนการย่อยสลาย รวมทั้งมีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดเพื่อความสะดวกในการใช้งาน
	งานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับแอลกอฮอล์	เริ่มดำเนินการตามพระราชกระแสรับสั่งในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยศึกษาต้นทุนการผลิตแอลกอฮอล์จากอ้อย เนื่องจากทรงเล็งเห็นว่า ในอนาคตอาจเกิดเหตุการณ์น้ำมันขาดแคลนหรืออ้อยราคาตกต่ำ ซึ่งการนำอ้อยมาแปรรูปเป็นแอลกอฮอล์เพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการจัดสร้างอาคารและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเริ่มดำเนินการ
พ.ศ. 2529	โรงอาหารปลา	เป็นการสนองแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเริ่มจากการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำน้ำกากมูลหมักซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลโคมาทดลองเพาะเลี้ยงสาหร่ายเกลียวทองเพื่อเป็นส่วนผสมในการผลิตอาหารเลี้ยงปลา
	โรงหล่อเทียนหลวง	จัดขึ้นตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อผลิตเทียนหลวงสำหรับใช้ในพระราชพิธีต่างๆ แทนการพันเทียนด้วยมือซึ่งต้องใช้เวลาช้านาน และเพื่อเป็นการลดงบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้อเทียน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมอาชีพเลี้ยงผึ้งภายในประเทศอีกด้วย
พ.ศ. 2530	โรงน้ำดื่ม	เป็นการใช้ประโยชน์จากกระบวนการผลิตนมผงให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเริ่มจากการนำน้ำที่ได้จากการควบแน่นจากชุดระเหยนมที่มีปริมาณมากพอไปใช้ประโยชน์ในการผลิตน้ำกลั่นเพื่อใช้เติมแบคทีเรียรื้อถอนชนิดตะกั่วกรด ต่อมาได้ขอความร่วมมือจากสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
		<p>เทคโนโลยีแห่งประเทศไทยในการวิเคราะห์และปรับปรุงคุณภาพน้ำกลั่นที่ได้ให้มีความบริสุทธิ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้สามารถนำมาใช้บริโภคได้อย่างปลอดภัย</p>
	<p>โรงงานเย็บสวนจิตรลดา</p>	<p>จัดตั้งขึ้นในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ทรงมีพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ โดยบริษัท สหกรณ์ ซี.ซี. ฟริสแลนด์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ น้อมเกล้าฯ ถวายเครื่องมือผลิตเนยแข็งซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานชื่อเนยแข็งที่ผลิตว่า “เนยแข็งมหามงคล” นอกจากนี้ รัฐบาลเดนมาร์กยังน้อมเกล้าฯ ถวายชุดเครื่องมือผลิตผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำนมเพิ่มเติมพร้อมทั้งทำการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา</p> <p>ในปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์จากน้ำนมอย่างเต็มประสิทธิภาพ มีการผลิตผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ทั้งเนยแข็งปรุงแต่ง ไอศกรีม โดยทางนมซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแยกครีมออกจากน้ำนมดิบนำมาผลิตนมพร้อมไขมันพาสเจอร์ไรส์ นมเปรี้ยวพร้อมไขมันพร้อมดื่ม และโยเกิร์ต (ไขมันต่ำ) ในขณะที่ครีมนำมาผลิตเนยสด และนมข้นหวานบรรจุหลอด</p>
<p>พ.ศ. 2531</p>	<p>โรงเพาะเห็ด</p>	<p>เป็นการสนองแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำรำข้าวจากโรงสีข้าวตัวอย่างมาผสมเป็นถุกอาหารสำหรับเพาะเลี้ยงเห็ด ซึ่งในระยะแรกมีการเพาะเลี้ยงเห็ดพื้นบ้านของประเทศไทย เช่น เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม เห็ดหูหนู ต่อมาปรับเปลี่ยนมาเพาะเลี้ยงเห็ดหลินจือ เนื่องจากมีสรรพคุณในการบำรุงร่างกาย และยังมีการศึกษา วิจัย และพัฒนาเกี่ยวกับการนำเห็ดหลินจือมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ</p>
<p>พ.ศ. 2532</p>	<p>การเพาะเลี้ยงสาหร่ายเกลียวทอง</p>	<p>เป็นการดำเนินงานต่อยอดจากการเพาะเลี้ยงสาหร่ายเกลียวทองเพื่อเป็นอาหารเลี้ยงปลา เนื่องจากผลงานวิจัยแสดงว่า สาหร่ายเกลียวทองมีโปรตีนสูง รวมถึงสารอาหารต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย จึงมีการพัฒนาปรับปรุงสูตรอาหารเพื่อเพาะเลี้ยงสาหร่ายเกลียวทองในน้ำสะอาดแล้วนำมาผลิตเป็นอาหารสำหรับบริโภค โดยมีผลิตภัณฑ์ เช่น สาหร่ายผงบรรจุแคปซูล ข้าวเกรียบรสสาหร่ายเกลียวทอง และซุปรสสาหร่ายเกลียวทองบรรจุกระป๋อง</p>
	<p>โรงกระถางผักตบชวา</p>	<p>เริ่มโครงการตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงให้นำผักตบชวา (จากการศึกษาเรื่องการบำบัดน้ำเสีย) ไปใช้ประโยชน์นอกเหนือจากการนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และ</p>

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
		เชื้อเพลิงชีวภาพ จึงร่วมดำเนินการศึกษาทดลองกับกรมวิทยาศาสตร์บริการ โดยนำผักตบชวาเข้าเครื่องบดย่อยแล้วนำไปตากแดดให้แห้งสนิทมาผสมกับดินเหนียวและน้ำที่ผสมคอปเปอร์ซัลเฟต หมักทิ้งไว้ แล้วนำส่วนผสมเข้าเครื่องรีดดินแล้วนำไปขึ้นรูปกระถาง แล้วตากในที่ร่มให้แห้ง (ในปัจจุบันได้ยุติโครงการนี้แล้ว)
พ.ศ. 2534	โรงผลิตก้อนน้ำผึ้ง	เป็นการช่วยรับซื้อน้ำผึ้งจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงผึ้งทางภาคเหนือ มาทำการบรรจุและจำหน่าย เพื่อส่งเสริมอาชีพเลี้ยงผึ้ง อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคน้ำผึ้งซึ่งมีประโยชน์ต่อร่างกาย
พ.ศ. 2535	โรงน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง	เป็นความร่วมมือกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในการออกแบบและจัดสร้างโรงน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง เพื่อเป็นโรงงาน (ขนาดเล็ก) ต้นแบบที่สาธิตการผลิตน้ำผลไม้บรรจุกระป๋อง ให้เป็นตัวอย่าง การดำเนินงานอย่างครบวงจรของกระบวนการผลิตน้ำผลไม้ และยังผลิตโอ๊กบรรจุกระป๋องจากปลายข้าวจากโรงสีข้าวตัวอย่างที่ผ่านการฆ่าเชื้อโรคด้วยกระบวนการสเตอริไรส์ ทำให้สามารถเก็บรักษาได้นาน และเปิดรับประทานได้ทันที
	โรงกระดาษสา	ในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ มีการนำไม้สักเก่าจากพระบรมมหาราชวังครั้งสมเด็จพระโกสินทร์ 200 ปี และพระที่นั่งต่างๆ มาก่อสร้างและตกแต่งอาคารเฉลิมพระเกียรติโรงกระดาษสา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นสถานที่สาธิตเกี่ยวกับงานหัตถศิลป์ต่างๆ และเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
พ.ศ. 2537	งานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับแก๊สโซฮอลล์	เป็นการศึกษาทดลองการผลิตน้ำมันทดแทนน้ำมันเบนซิน โดยนำแอลกอฮอล์ความเข้มข้น 99.5% มาผสมกับน้ำมันเบนซินในอัตราส่วนของแอลกอฮอล์ต่อน้ำมันเบนซิน 1:9 หรือแก๊สโซฮอลล์สูตร อี10 ซึ่งในการผลิตแก๊สโซฮอลล์ 95 จะใช้น้ำมันเบนซินค่าออกเทน 91 มาผสม ในขณะที่การผลิตแก๊สโซฮอลล์ 91 จะใช้น้ำมันเบนซินค่าออกเทน 87 จึงเป็นการลดการใช้ปริมาณน้ำมันเบนซิน และยังใช้น้ำมันเบนซินค่าออกเทนต่ำในการผลิต
พ.ศ. 2539	บ้านพลังงานแสงอาทิตย์	ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี กรมการพลังงานทหาร ศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และพลังงานทหาร น้อมเกล้าฯ ถวายบ้านพลังงานแสงอาทิตย์ พร้อมอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานทางเลือก

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
พ.ศ. 2541	งานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับดีโซซอล	เป็นการศึกษาทดลองการผลิตน้ำมันทดแทนน้ำมันดีเซล โดยนำเอทิล-แอลกอฮอล์ที่มีความบริสุทธิ์ 95% มาผสมกับสารอีมัลซิไฟเออร์ (Emulsifier) แล้วผสมกับน้ำมันดีเซล ในอัตราส่วนของแอลกอฮอล์ต่อน้ำมันดีเซล และสารอีมัลซิไฟเออร์ 14:85:1 แต่เนื่องจากสารอีมัลซิไฟเออร์มีราคาแพงและต้อง สั่งซื้อจากต่างประเทศ จึงยุติงานวิจัยนี้แล้วเปลี่ยนไปศึกษาเรื่องการผลิตไบโอดีเซลแทน
พ.ศ. 2542	ระบบผลิตน้ำเย็นโดยใช้พลังงานความร้อนจากแก๊ส	เป็นโครงการร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน เพื่อนำแก๊สส่วนที่เหลือจากโรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา นอกเหนือจากการนำไปทำแก๊สอัดแท่งมาใช้ผลิตน้ำเย็นซึ่งจะจ่ายไปที่เครื่องส่งลมเย็น เพื่อใช้รับรองคณะเข้าชมโครงการฯ ที่ศาลาหมางมกล และใช้ในการศึกษาการเพาะเลี้ยงเห็ดเมืองหนาว
พ.ศ. 2544	โรงผลิตภัณฑ์ขนมอบ	เป็นโครงการต่อยอดจากการผลิตผลิตภัณฑ์อบแห้ง โดยทดลองนำผลไม้อบแห้งส่วนที่ไม่ได้ขนาดหรือตัดแต่งคัดออกมาทดลองผลิตคุกกี้ผลไม้ เค้กผลไม้ จนมีการขยายการผลิต โดยสาธิตการผลิตขนมอบชนิดต่างๆ หลากหลายชนิด
พ.ศ. 2546	โรงนมยูเอชทีจิตรลดา	เนื่องจากเกิดภาวะน้ำนมดิบล้นตลาดอีกครั้ง จึงขอพระบรมราชานุญาตจัดตั้งโรงนมยูเอชที สวนจิตรลดา เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และสาธิตการผลิตนมยูเอชทีซึ่งสามารถเก็บได้นานกว่านมพาสเจอร์ไรส์ โดยมีการบรรจุทั้งแบบกล่อง และแบบถุงพลาสติกเพื่อลดต้นทุนในการสั่งซื้อบรรจุภัณฑ์แบบกล่องตามพระราชกระแสรับสั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พ.ศ. 2547	งานค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับไบโอดีเซล	เป็นการศึกษาทดลองแทนโครงการดีโซซอล โดยศึกษาการผลิตไบโอดีเซล ด้วยกระบวนการเอทิล เอสเทอร์ฟิเคชัน (Ethyl esterification) ด้วยการนำน้ำมันพืชที่ใช้แล้วจากห้องพระเครื่องต้นของพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มาผสมกับแอลกอฮอล์และโซเดียมไฮดรอกไซด์ แล้วแยกกลีเซอรินออก
พ.ศ. 2549	บ้านพลังงานแสงอาทิตย์	ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 พรรษา กรมการพลังงานทหารฯ ร่วมกับบริษัท แลนด์ โฮม (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท โซลาร์ตรอน จำกัด (มหาชน) น้อมเกล้าฯ ถวายบ้านพลังงานแสงอาทิตย์ (หลังใหม่) พร้อมระบบผลิตไฟฟ้าแบบต่อโดยตรงกับสายจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวงและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มเติม และยังใช้เป็นเรือนรับรองแขกสำคัญพิเศษที่เข้าชมโครงการฯ

ปีที่ริเริ่ม	โครงการ	ที่มาและการดำเนินงาน
	ระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์	ในวโรกาสเดียวกัน บริษัท โซลาร์ตรอน จำกัด (มหาชน) ร่วมกับบริษัท กรูนด์ฟอส (ประเทศไทย) น้อมเกล้าฯ ถวายระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อสาธิตการใช้ประโยชน์จากพลังงานแสงอาทิตย์เพิ่มเติม
พ.ศ. 2550	ระบบผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานลม	ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา บริษัท GEM Global Energy Management จำกัด น้อมเกล้าฯ ถวายกังหันลมแบบ Stand Alone System พร้อมอาคารควบคุม และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้พลังงานลมในการผลิตกระแสไฟฟ้า

นิเวศวิทยาของโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา

หากพิจารณาในเชิงนิเวศวิทยาอันเป็นศาสตร์ที่ทำการศึกษาระบบนิเวศซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ทั้งในด้านองค์ประกอบ (Components) และการทำหน้าที่ (Function) ของระบบ แล้วจะพบว่า ภายในพื้นที่ทรงงาน “โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา” นั้นประกอบด้วยระบบนิเวศขนาดย่อม ที่มีความหลากหลาย มีองค์ประกอบของห่วงโซ่อาหาร (Food chain) ตั้งแต่ผู้ผลิต (Producer) ผู้บริโภค (Consumer) และผู้ย่อยสลาย (Decomposer) เกิดเป็นสายใยอาหาร (Food web) และช่วยเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ในเขตเมือง (Urban biodiversity) สำหรับมหานครที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงอย่าง

กรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างระบบนิเวศภายในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา

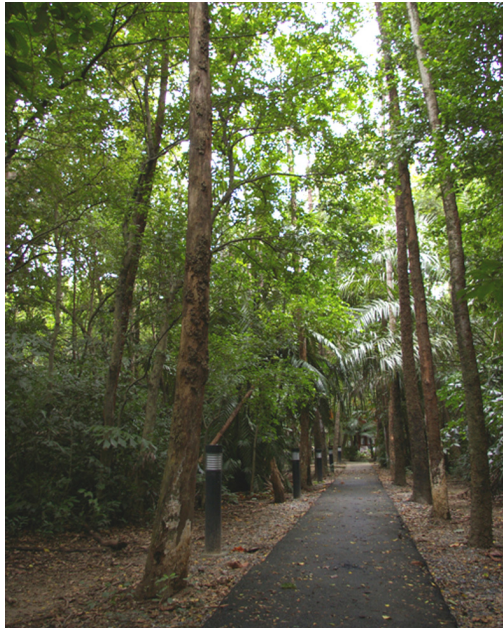
นาข้าวทดลอง

“ข้าว” (รวมทั้ง “จอก” และ “แห่น” ในช่วงขังน้ำ) ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต โดยอาจะมี “แมลง” “นก” และ “สัตว์ขนาดเล็กอื่นๆ” เป็นผู้บริโภค และ “จุลินทรีย์ในดินประเภทต่างๆ” เป็นผู้ย่อยสลาย

ป่าไม้สาธิต

“พันธุ์ไม้ต่างๆ” มีบทบาทเป็นผู้ผลิต ในขณะที่ “นก” “กระรอก” และ “สัตว์ขนาดเล็กอื่นๆ” เป็นผู้บริโภค โดยมี “เห็ด” “รา” และ “จุลินทรีย์ในดินอื่นๆ” เป็นผู้ย่อยสลาย

บ่อเพาะเลี้ยงปลา

“แพลงตอนก่พีชและสัตว์” ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต โดยมี “ปลา” เป็นผู้บริโภค และ “จุลินทรีย์ในน้ำ” เป็นผู้ย่อยสลาย

โรงโคนมสวนจิตรลดา

“หญ้า” เป็นผู้ผลิต โดยมี “โค” เป็นผู้บริโภค และ “จุลินทรีย์ในดิน รวมทั้งในมูลโค” เป็นผู้ย่อยสลาย

ใช้ผลิตน้ำเย็นเพื่อรับรองคณะเข้าชมโครงการฯ และเพาะเลี้ยงเห็ดเมืองหนาว ในขณะที่รำข้าว นำมาผสมเป็นถู้อาหารสำหรับเพาะเลี้ยงเห็ด ส่วนวัสดุเหลือใช้/ของเสียที่เหลือทั้งหมดนำไปผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์

กลุ่มการแปรรูปผักและผลไม้ : กากผักและผลไม้จากการผลิตน้ำผลไม้นำไปผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ส่วนผลไม้อบแห้งส่วนที่ไม่ได้ขนาดหรือตัดแต่งคัดออกนำมาผลิตคุกกี้ผลไม้และเค้กผลไม้

การผลิตแอลกอฮอล์ : กากอ้อยที่เหลือจากการผลิตแอลกอฮอล์นำไปผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ อีกทั้งน้ำกากส่าซึ่งเป็นของเสียจากการผลิตแอลกอฮอล์ยังใช้เป็นตัวเร่งในขบวนการย่อยสลาย

นอกจากการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรแล้ว โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาฯยังเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการศึกษาทดลองเกี่ยวกับพลังงานทางเลือกหรือพลังงานทดแทนซึ่งเกิดจากพระวิสัยทัศน์ที่ยาวไกลเกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนพลังงานภายในประเทศที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยเป็นการศึกษาทดลองเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากพลังงานชนิดที่สามารถทดแทนได้ใช้แล้วไม่หมดไป (Renewable resources) รวมทั้งการนำผลผลิตทางการเกษตรที่ล้นตลาด วัสดุเหลือใช้ หรือของเสียจากกระบวนการผลิตต่างๆ มาผลิตเป็นพลังงาน ซึ่งโครงการศึกษาทดลองกลุ่มนี้ประกอบด้วย

- **พลังงานลม** ได้แก่ กังหันลม และระบบผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังงานลม
- **พลังงานแสงอาทิตย์** ได้แก่ การอบผลไม้ด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ บ้านพลังงานแสงอาทิตย์ และระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
- **พลังงานชีวมวลหรือพลังงานจากสิ่งมีชีวิต** ได้แก่ การผลิต

เชื้อเพลิงชีวภาพ การผลิตก๊าซชีวภาพจากมูลโค การผลิตเชื้อเพลิง
แท่งจากแกลบ ระบบผลิตน้ำเย็นด้วยพลังงานความร้อนจากแกลบ
การผลิตแอลกอฮอล์ การผลิตแก๊สโซฮอล์ การผลิตดีเซล และ
การผลิตไบโอดีเซล

บทส่งท้าย

เกือบ 60 ปีของการดำเนินงานของโครงการส่วนพระองค์ สวน
จิตรลดาที่ดำเนินการเพื่อศึกษาและทดลองหาวิธีแก้ไขปัญห
เกี่ยวกับการเกษตร และนำผลการศึกษามาประยุกต์ใช้เป็นแบบ
อย่างในการนำไปปฏิบัติตาม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา
คุณภาพชีวิตของเกษตรกรอย่างยั่งยืน ให้เกษตรกรสามารถ
พึ่งพาตนเองได้ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการ
เกษตรภายในประเทศเพื่อลดการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ และ
การนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ด้วยกระบวนการผลิตที่ง่ายแต่มีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลา และ
ค่าใช้จ่าย โดยดำเนินการภายใต้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่
มีการศึกษา ทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูลและผลการศึกษา เพื่อ
เผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรและประชาชนผู้สนใจทั่วไป

หากนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ต่อยอด
ให้เหมาะสมกับภูมิสังคมเฉพาะพื้นที่ย่อมนำมา
ซึ่งความยั่งยืนของวิถีนิเวศเกษตร รวมทั้งความ
มั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน และ
สามารถต่อยอดมาถึงความมั่นคงในระดับประ-
เทศ ดังผลสัมฤทธิ์สูงสุดของ “ปรัชญาเศรษฐกิจ-
พอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
ภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานให้คนไทยมาตั้ง
แต่ปี พ.ศ. 2517 และยังคงทรงย้ำเตือนให้คนไทย
ถือปฏิบัติมาตลอด

จากที่กล่าวมาทั้งหมด คงสามารถยืนยันได้ว่า
“บ้านของพ่อ” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
ภูมิพลอดุลยเดช บรรณาถบพิตร ผู้ทรงเป็น “พลัง
แห่งแผ่นดิน” อันที่เป็นรักและเทิดทูนล้นเกล้า
ล้นกระหม่อมของปวงราษฎร์ชาวไทยทุกคน เป็น
พระราชวังแห่งเดียวในโลก ซึ่งเป็น “ต้นแบบ
ของวิถีนิเวศเกษตรที่ยั่งยืน” อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

<p>กระทรวงสาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และสำนักพระราชวัง โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา. 50 ปีโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนาเพลส จำกัด, 2553.</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมประมง. ปลาชนิด: ปลาพระราชทาน เพื่อปวงชนชาวไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรเพื่อ ประเทศไทย จำกัด, 2549.</p> <p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรมส่งเสริมการเกษตร. พระเจ้าแผ่นดิน นักส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพฯ (1984), 2550.</p> <p>กระทรวงพลังงาน และสถาบันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. พระบิดา แห่งการพัฒนาพลังงานไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน, 2549.</p> <p>สำนักพระราชวัง โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา. โครงการส่วน พระองค์ สวนจิตรลดา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ไอ.เอส.พรินต์, 2539.</p>	<p>สำนักพระราชวัง โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา. 30 ปี นาข้าวทดลองในสวนจิตรลดา. กรุงเทพฯ: งานประชาสัมพันธ์และ เผยแพร่ สำนักพระราชวัง, 2535.</p> <p>สำนักพระราชวัง งานประชาสัมพันธ์และเผยแพร่. 30 ปี ป่ายาง ในสวนจิตรลดา. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2534.</p> <p>สำนักพระราชวัง. ไม้ยางนา จากป่าสุ่ง. กรุงเทพฯ: บริษัท บเรนเวอร์ค ดิไซน์ จำกัด, 2550.</p> <p>สำนักพระราชวัง. โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก http://kanchanapisek.or.th/kp1</p>
--	--